

verloonde uren besteden aan de doelgroep. Dit percentage heeft het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) berekend.

De gemeente Maastricht heeft op dit moment 5,60 garantiebanen (de norm voor een garantiebaan is gesteld op 28 uren per week) ingevuld. Daarnaast zijn er uit de doelgroep 172 MTB medewerkers langdurig gedetacheerd bij het beheer van de openbare ruimte en de afvalinzameling. Verder zal onze organisatie, waar mogelijk, mensen met een arbeidsbeperking een kans bieden. Deze cijfers geven aan dat de gemeente Maastricht voldoet aan de gestelde norm in de quotumregeling.

4.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de door u vastgestelde kadernota Weerstandsvermogen is, conform wet- en regelgeving, het beleid opgenomen dat het college moet uitvoeren om de geïdentificeerde risico's zo goed mogelijk te beheersen. De betrokken paragraaf bij de begroting geeft aan hoe robuust de begroting is en gaat in op de vraag hoe financiële risico's kunnen worden opgevangen. Voor het beoordelen van deze robuustheid is inzicht nodig in de omvang en de achtergronden van de risico's, waarmee de gemeente geconfronteerd kan worden en de aanwezige weerstandscapaciteit ter dekking van deze risico's. Conform de hiervoor genoemde kadernota wordt deze robuustheid als volgt berekend:

Ratio weerstandsvermogen =	$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$
----------------------------	---

Uw raad heeft bij het vaststellen van de hiervoor genoemde kadernota aangegeven te streven naar een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1. Hieronder besteden we eerst aandacht aan de beschikbare weerstandscapaciteit en vervolgens aan de risico-inventarisatie (benodigde weerstandscapaciteit) en ten slotte aan de berekening van de ratio weerstandsvermogen.

4.3.1 Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de financiële middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om risico's van financiële aard (niet-begrote kosten), die zich onverwacht kunnen voordoen en die van substantiële aard zijn, te kunnen dekken. Dit kunnen zowel incidentele als structurele middelen zijn. Op grond van de vereisten van het BBV kan de weerstandscapaciteit uit diverse elementen bestaan: de algemene reserve, de bestemmingsreserves, de stille reserves en de onbenutte belastingcapaciteit. In de gemeente Maastricht worden ook de risicobuffer, de post onvoorzien en de egaliseringsreserves tot het weerstandsvermogen gerekend.

De weerstandscapaciteit is als volgt opgebouwd:

Tabel Weerstandscapaciteit in meerjarenperspectief

bedragen x € 1.000

	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Onvoorzien/risicobuffer	2.864	2.867	2.899	2.899
Post onvoorzien	242	242	242	242
Risicobuffer	2.622	2.625	2.657	2.657
Eigen vermogen	114.787	117.410	116.576	115.892
Algemene reserve	4.724	4.724	4.724	4.724
Vruchtboomfonds	110.063	112.686	111.852	111.168
Onbenutte belastingcapaciteit	0	0	0	0
Weerstandscapaciteit	117.651	120.277	119.475	118.791
Totale lasten	644.208	630.595	625.813	618.158
Als percentage van de totale lasten	18,3%	19,1%	19,1%	19,2%

Aangezien onze tarieven voor rioolrecht, rioolheffing en reinigingsrecht volledig kostendekkend zijn, gaan we bij de onbenutte belastingcapaciteit uit van geen extra ruimte. Niet gekeken is naar onze OZB-tarieven vergeleken met de art. 12 tarieven volgens de meicirculaire.

4.3.2 Risico-inventarisatie

Het begrip 'risico' wordt niet altijd juist toegepast. Zo moeten beleidswensen of de daaruit voortkomende budgettaire claims waarvoor aan organisatieonderdelen geen middelen ter beschikking zijn of worden gesteld, niet als risico worden vermeld. Hier is namelijk geen sprake van een risico omdat een financiële verplichting pas zou ontstaan door een beleidsbeslissing waarop de gemeente zelf (overwegende) invloed heeft. In de door u in 2015 vastgestelde kadernota Weerstandsvermogen Reserves, Voorzieningen en Weerstandsvermogen is voor het risicobegrip uitgegaan van de volgende, in het kader van strategisch integraal risicomanagement algemeen gebruikte, omschrijving: "een onzekere gebeurtenis die negatieve effecten (schade) kan hebben op de realisatie van de beleidsdoelstellingen c.q. de totstandkoming van de vastgestelde producten en diensten van een organisatie". Dit risicobegrip omvat dus ook de niet-materiële risico's en ook de risico's waarvan verondersteld wordt dat hier adequate beheersmaatregelen voor zijn getroffen. Een breed risicobegrip stelt ons beter in staat te beoordelen of er sprake is van beheerste bedrijfsprocessen in brede zin en maakt het mogelijk gericht verbeteringen door te voeren.

In deze paragraaf worden risico's opgenomen waarvan de financiële consequenties nog niet (volledig) in de begroting zijn verwerkt. De vorderingen op dubieuze debiteuren worden niet als risico opgenomen in deze paragraaf, omdat hiervoor voorzieningen moeten worden getroffen. Voor het overgrote deel betreft het de risico's uit de programmabegroting 2019 en jaarrekening 2018 bekende risico's. Waar nodig zijn deze geactualiseerd. In deze paragraaf worden alleen die risico's opgenomen die een dusdanige omvang hebben dat ze materieel zijn in verhouding tot ons totale begrotingssaldo.

1. Risico's in het gemeentefonds
2. Decentralisatie rijkstaken
3. Decentralisatie-uitkering Bodemsanering
4. Verbonden partijen
5. Risico's cofinanciering
6. Open einde-regelingen
7. Tram Maastricht-Hasselt
8. Fiscale risico's
9. Eigen risico claims
10. Garantstellingen investeringen sportverenigingen
11. SOME en realisatie Plan van Transformatie
12. Stelpost 'uitkomst onderzoek Jeugdzorg'
13. Programma Aanpak Stikstof
14. PFAS

Ad 1. Risico's in het gemeentefonds

Voor het gemeentefonds, de belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente, geldt het principe van 'gelijk trap op, gelijk trap af' (normeringssystematiek). Dit betekent dat het fonds groeit of krimpt met de rijksuitgaven. Geeft het Rijk meer uit, dan groeit het gemeentefonds met hetzelfde percentage. De uiteindelijke uitkering is daardoor niet op voorhand vast te stellen, maar afhankelijk van de gerealiseerde rijksuitgaven. Bovendien leidt de ontwikkeling van de maatstaven (bijvoorbeeld het aantal uitkeringsgerechtigden), waarop de verdeling van het gemeentefonds over alle gemeenten is gebaseerd, tot verdeeffecten die niet altijd kunnen worden voorzien. De herijking van de landelijke systematiek is op z'n vroegst in 2022 aan de orde.

Ad 2. Decentralisatie rijkstaken

Per 1 januari 2015 zijn extra verantwoordelijkheden naar de gemeenten gedecentraliseerd: de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en de Participatiewet (de 3 D's). In grote lijnen kunnen we zeggen dat wij in de afgelopen jaren erin geslaagd zijn om de zorg te continueren en tegelijkertijd grote veranderingen door te voeren binnen het sociaal domein. Dat zal ook in de komende jaren nog volop onze aandacht vragen. Allereerst wordt verder doorgezet op de ingezette transformatie in het sociaal domein met als uitgangspunt de continuïteit van het basisniveau en dus ook de kwaliteit van de zorg. Belangrijke voorwaarde is dat we een integrale aanpak realiseren.

Zeker de financiële kant van de decentralisaties blijft een opgave. Niet voor niets is er samen met de andere gemeenten een beroep gedaan op de rijksoverheid om financieel bij te springen. Met name het tempo van de rijksbezuinigingen loopt niet in de pas met de invoering van de nieuwe taken door de gemeenten. Bijkomend resultaat van de transformatie moet zijn dat het sociaal domein financieel in balans komt. Als de afzonderlijke taakstellingen (draaiknoppen) binnen het sociaal domein worden gerealiseerd, moet dit ook leiden tot minder kosten. Uiteraard afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen. Hoewel de hoogte van de draaiknoppen sociaal domein naar beneden zijn bijgesteld, blijft het een grote opgave om deze te realiseren. Zie ook de aanpassingen in het budgettaire kader van deze begroting. Met betrekking tot de jeugdzorg wordt er een nieuw onderzoek gestart (zie ook punt 12 van deze risicoparagraaf). Daarnaast lopen er onderzoeken naar betere verdeelmodellen van Wmo, Beschermd wonen en jeugdzorg.

Ad 3. Decentralisatie-uitkering Bodemsanering (Convenant Bodemsanering 2015-2019)

Er is nog 1 locatie met verspreidingsrisico's én humane risico's. Vanwege de verspreidingsrisico's wordt deze locatie verder onderzocht. De humane risico's worden op dit moment beheerst d.m.v. een beveiligingssysteem. De werking van dit systeem wordt jaarlijks gemonitord. Echter, ook als dit traject is afgerond blijft er een risico. Bij nieuwe ontwikkelingen (bijvoorbeeld nieuwe initiatieven of een wijziging van de bestemming van de locatie) bestaat het risico dat de betreffende locatie alsnog spoedlocatie wordt. In de begroting 2013 is een groot deel van het budget en apparaatskosten ingezet als structurele bezuiniging onder de randvoorwaarde dat, als er nieuwe spoedlocaties moeten worden aangepakt, de kosten ten laste van de algemene middelen (post onvoorzien) komen.

Ad 4. Verbonden partijen

De verbonden partijen worden ingedeeld in: deelnemingen, publieke private samenwerkingen en gemeenschappelijke regelingen. Hierna worden de risico's van gemeenschappelijke regelingen in het algemeen en een aantal verbonden partijen in het bijzonder nader toegelicht.

Gemeenschappelijke regelingen

Van een gemeenschappelijke regeling is sprake als de besturen van twee of meerdere gemeenten of andere publiekrechtelijke overheidslichamen samen een gemeenschappelijke regeling treffen ter behartiging van een of meer belangen van die gemeenten. Het algemene risico is dat een meerderheid van de gemeenten een besluit kan nemen dat afwijkt van een standpunt van de afzonderlijke gemeente.

Daarnaast loopt een individuele gemeente ook specifieke risico's. Te denken valt aan de kosten bij uittreding van een van de deelnemers en het collectief verantwoordelijkheid dragen bij verlies. In de paragraaf Verbonden partijen zijn, conform het Besluit begroting en verantwoording, alle gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente Maastricht deelneemt, opgenomen.

WOM Belvédère BV (Maastricht Noord – herijking Belvédère)

In de raad van juni 2013 is de herijking grondexploitatie Belvédère vastgesteld. Deze grex liet over een looptijd van 10 jaren een geprognosticeerde onrendabele top zien in een bandbreedte van ongeveer € 70 tot 80 mln. Een onrendabele top in orde van grootte waarvan ook reeds sprake was bij de start van het project in 2004. De geprognosticeerde onrendabele top is verklaarbaar in relatie tot de diepgang van de opgave waar we voor staan en is fors, afgezet tegen de andere opgaven waar Maastricht voor staat. Er is een aantal oplossingsrichtingen in beeld gebracht om deze grex beheersbaar te krijgen en te houden. Het MJIP fungeert als ultiem vangnet. De omvang van deze achtervang is afhankelijk van het grexverloop en de resultaten van de oplossingsrichtingen. Met de raad is afgesproken dat jaarlijks de stand van zaken wordt geschetst met een actualisatie van de grex zodat de planontwikkeling kan worden gemonitord en waar nodig tijdig kan worden bijgestuurd. Dat gebeurt jaarlijks in juni/juli.

De hiervoor genoemde onrendabele top heeft zich in de afgelopen jaren via een aantal maatregelen in neerwaartse richting ontwikkeld en bedroeg in 2016 ongeveer € 50 tot 55 mln. inclusief de rentevoordelen. In het kader van actualisatie grex 2017 is wederom goed gekeken naar de risico's van de grex en naar nieuwe mogelijkheden voor een verdere realistische neerwaartse bijstelling van de onrendabele top. Dit heeft geleid tot een daling van de onrendabele top hetgeen leidt tot een negatief saldo van € 14 tot 19 mln. incl. rentevoordeel. De actualisatie grex 2018 leidde tot een hogere onrendabele top van € 18 tot € 23 mln. incl. rentevoordeel, als gevolg van saldo van mee- en tegenvallers

bij lopende activiteiten en projecten, evenals een aantal nieuwe activiteiten. De grex 2019 geeft als beeld dat bij de uitvoering van het gros van de projecten en activiteiten de grex in evenwicht blijft; met name de situatie rondom het project Landbouwbelang heeft geleid tot een stijging van de geprognosticeerde onrendabele top naar € 20 tot € 25 mln.

Bovendien zijn we er nog allerminst: de grex bevat nog een aantal positieve aannames die de komende jaren waargemaakt moeten worden en door de raad vastgestelde nieuwe ambities zullen hun weerslag hebben op het grexverloop. Een strakke aansturing en de noodzaak van de financiële achtervang blijft onverkort overeind.

MTB NV

De gemeente heeft diverse rollen in relatie tot MTB: als aandeelhouder en financier, als afnemer van dienstverlening, als opdrachtgever vanuit de gemeentelijke zorgplicht om het werk te behouden voor de ruim 900 inwoners die bij MTB werken op grond van de Wsw alsook voor de doelgroep Participatiewet waarvoor MTB als leerwerkbedrijf fungeert.

De Wsw-taken worden primair bekostigd vanuit het Participatiebudget (Wsw-deel) van de Participatiewet (onderdeel van de 3D's). Echter, in de periode 2014-2020 wordt hierop door het Rijk bezuinigd. Ten einde de tekorten te beperken is de opdracht van MTB in 2015 verbreed en is daarnaast een herstructurering gestart. Hiervan is uw raad in kennis gesteld. Verwacht wordt dat MTB bijgevolg het tekort de komende jaren stabiel kan houden (ongeveer € 3 mln.). Dekking hiervan is meerjarig voorzien via het BUIG-budget (Inkomensdeel), dat echter ook onderhevig is aan landelijke bijstelling. Een ander mogelijk risico is dat de organisatie, in relatie tot de verbrede opdracht voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, qua reguliere personele capaciteit door een ondergrens zakt. Dit heeft uiteraard nadrukkelijk de aandacht.

Project A2 / De Groene Loper

Het integrale project A2 / De Groene loper is een langjarig project met een horizon in de gebiedsontwikkeling tot 2026. De openstelling van de tunnel is conform planning gerealiseerd. Gezien de grote complexiteit en de ervaring in andere recente tunnelprojecten een prestatie. Daarnaast zijn ook de eerste gebiedsontwikkelingstrajecten opgestart. Gezien de grote opgave van 1.043 woningen en maximaal 30.000 m2 overige functies, is ook hier een doorlopende ontwikkeling, gezien de lange looptijd, niet vanzelfsprekend. Het risicobeheer op het project vindt plaats door het Projectbureau A2. Als onderdeel van de opdracht, is een beperkt budget beschikbaar voor het opvangen van risico's.

Ad 5. Risico's van cofinanciering

Daar waar de projecten gedekt worden door middel van cofinanciering loopt de gemeente het risico dat zij, als gevolg van subsidievoorschriften, pas achteraf geconfronteerd wordt met lagere subsidiebijdragen dan oorspronkelijk was voorzien. Van een dergelijke cofinanciering is bijvoorbeeld sprake bij alle EU-projecten, maar ook bij provinciale projecten.

Ad 6. Open einde-regelingen

De gemeente Maastricht kent een aantal regelingen (onder andere Leerlingenvervoer, Wmo, bijzondere bijstand, armoedebeleid, Jeugdzorg, Veilig Thuis) met een zogenaamd open-eindkarakter. Op een open-einderegeling kan altijd een beroep worden gedaan als de aanvrager aan de regels voldoet. De hoogte van geraamde budgetten kan dan geen reden zijn tot weigering van de aanvraag.

Ad 7. Tram Maastricht-Hasselt

Op 15 mei 2019 heeft de Raad van State uitspraak gedaan over het bestemmingsplan Tram Maastricht-Hasselt. Het besluit van de gemeenteraad is in stand gelaten, hetgeen betekent dat er geen planologische bezwaren meer zijn om de tramlijn op Nederlands grondgebied aan te leggen. Op 24 mei 2019 heeft de Vlaamse regering het geactualiseerde tramdossier inclusief selectieleidraad goedgekeurd. Vervolgens is in juni 2019 de gezamenlijke aanbesteding opgestart voor de gehele traminfrastructuur. Parallel is door Vervoersmaatschappij De Lijn de aanbesteding van het rollend materieel opgestart. Naar verwachting wordt de aanbesteding afgerond medio 2021, waarna in de periode 2021-2024 de realisatie zal plaatsvinden, resulterend in werkend tramvervoersysteem Maastricht-Hasselt.

In 2019 is het ontwerp in overleg met de betreffende afdelingen van de gemeente en in goede samenwerking met de projectpartners, zowel technisch als op gebied van beeldkwaliteit nader uitgewerkt tot het niveau dat nodig is voor de aanbesteding. De processen rondom de statuswijziging van de

goederenspoorlijn Lanaken-Maastricht zijn lopende. Ook de processen in het kader van de Wet Lokaal Spoor, waarin aantoonbaar geborgd wordt dat het toekomstige tramvervoersysteem veilig is, verlopen conform planning. Tevens is in 2019 de kostenraming en het risicodossier geactualiseerd, met als conclusie dat het project binnen budget gerealiseerd kan worden. Voor de realisatie- en exploitatiefase maken de projectpartners op basis van de Kaderovereenkomst nadere afspraken, die worden vastgelegd in de Realisatie- & Exploitatieovereenkomst.

Ad 8. Fiscale risico's

De gemeente Maastricht wordt - mede door veranderingen in wet- en regelgeving - geconfronteerd met een aantal risico's/onzekerheden op fiscaal gebied, waaronder:

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 is de Vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen in werking getreden. De gemeente Maastricht heeft de gevolgen hiervan in kaart gebracht en verwerkt in de jaarrekening c.q. aangifte Vennootschapsbelasting. Zowel door de gemeente zelf als ook op landelijk niveau vindt er nog nadere afstemming plaats met de Belastingdienst over een aantal vraagstukken en ingenomen standpunten en over de uitleg van de nieuwe wetgeving. Op een aantal onderdelen lijkt de Belastingdienst vooralsnog andere standpunten in te nemen dan dat gemeenten dit doen. Het is vooralsnog niet duidelijk wanneer deze nadere afstemming definitief wordt afgerond.

Btw sport

De bestaande btw-sportvrijstelling is per 2019 uitgebreid als gevolg van Europese jurisprudentie. De dienstverlening van gemeenten die bestaat uit het geven van gelegenheid tot sportbeoefening wordt daarmee vrijgesteld van de heffing van btw. Middels een Specifieke Uitkering is voorzien in een compensatie voor het wegvallen van het recht op btw aftrek. Desondanks blijven er vooralsnog risico's bestaan. Zo is nog niet duidelijk of alle extra btw lasten voor de compensatie in aanmerking komen. Tevens is de Specifieke Uitkering gemaximeerd. Landelijk gezien overstijgt het aantal aanvragen het bedoelde maximum, met als risico een (voor iedereen) lagere uitkering. Hierover zal pas bij de verantwoording - in de loop van 2020 - meer duidelijkheid ontstaan.

Btw straatparkeren

Er zijn een aantal rechtszaken aanhangig (geweest) over de vraag of het aanbieden van straatparkeren door gemeenten moet worden onderworpen aan de heffing van btw. De gevolgen hiervan voor gemeenten zijn omvangrijk, zowel voor de omzetbelasting als de vennootschapsbelasting. Begin 2018 zijn twee van die zaken door de Hoge Raad afgehandeld op formele gronden, doch zonder beantwoording van het fiscale vraagstuk. De Advocaat-Generaal van de Hoge Raad was in die zaken overigens eerder tot de conclusie gekomen dat gemeenten voor deze activiteit inderdaad als btw-ondernemer moeten worden aangemerkt. Er loopt momenteel nog een andere procedure waarin de Hoge Raad naar verwachting wel een inhoudelijk oordeel zal moeten geven.

Ad 9. Eigen risico claims

De gemeente is vanaf 2015 eigenrisicodragers voor aansprakelijkheidsclaims. De oorspronkelijk betaalde premie wordt vanaf 2015 gereserveerd. Schadebedragen groter dan € 75.000 worden uit deze reserve betaald of indien deze leeg is uit de post onvoorzien. Tot op heden zijn er geen claims ingediend en bekostigd uit de reserve. Incidenteel wordt geld onttrokken om invulling te geven aan de stelpost 'incidentele dekking' om de begroting sluitend te maken. Per 31-12-2018 zit er ca. € 0,3 mln. in de reserve.

Ad 10. Garantstellingen investeringen sportverenigingen

In 2019 zijn beleidsregels vastgesteld voor de verstrekking van garantstellingen aan amateursportverenigingen. Het is voor verenigingen mogelijk om in 2020 een aanvraag hiervoor in te dienen. Momenteel zijn er geen verenigingen die een dergelijke aanvraag hebben aangekondigd. Er is momenteel een garantstelling afgegeven aan Kimbria Tennis ter hoogte van € 40.000. Deze borgtocht geldt tot en met 31 januari 2034.

Ad 11. SOME en realisatie Plan van Transformatie

De situatie rondom de Stichting Ontwikkelingsmaatschappij ENCI-gebied (SOME) is kwetsbaar. Inhoudelijk zijn er vele dilemma's rondom de realisatie van het Plan van Transformatie (PvT), die bijstelling op onderdelen noodzakelijk maken. Omdat de betrokken partijen hierin gezamenlijk keuzes moeten maken, zijn er in 2019 verschillende scenario's uitgewerkt. In al deze scenario's moeten partijen naar verwachting financieel bijdragen om tot realisatie te komen.

Kwetsbaar is ook de financiële situatie van SOME. Bij de oprichting hebben de Founding Fathers (gemeente, provincie en ENCI) elk € 0,25 mln. in de vorm van een lening beschikbaar gesteld. SOME is geconfronteerd met uitblijvende inkomsten omdat het fysiek noodzakelijk is gebleken oplevering van de overgangszone op te knippen. Op grond van art. 3.8 van de Overeenkomst ter uitvoering van het Plan van Transformatie ENCI-gebied zijn de Founding Fathers overeengekomen bij de oprichting van SOME om de Stichting in gelijke mate te financieren en gefinancierd te houden (dit laatste tenzij zij gedrieën anders beslissen). Op basis hiervan heeft elk van de financierende partijen een bijdrage van €60.000 gedaan in de plan- en bureaustkosten van SOME voor 2019.

Daarnaast heeft de complexiteit en lange doorlooptijd van het bestemmingsplan geleid tot hogere kosten dan aanvankelijk ingeschat. Inzake dat laatste punt hebben de Founding Fathers in 2017 en 2018 in totaal € 0,6 mln. beschikbaar gesteld. De mogelijkheid om een integraal bestemmingsplan succesvol in procedure te brengen is echter door de uitspraak van de Raad van State inzake het PAS onzeker geworden. Door deze uitspraak is de ontwikkelingsruimte voor stikstof, die was toegewezen voor realisatie van het PvT, komen te vervallen. SOME heeft de werkzaamheden aan het bestemmingsplan daarom tot nader order stopgezet.

Het wegvallen van de ontwikkelingsruimte voor stikstof heeft bovendien tot gevolg dat realisatie van het PvT in de volle breedte niet mogelijk zal zijn, onder meer vanwege de verkeersaantrekkende werking van nieuwe functies. Alle nieuwe ontwikkelingen moeten individueel getoetst worden, hetgeen kritisch is vanwege de ligging nabij een overbelast Natura2000-gebied. Als er meer duidelijkheid is over de maatregelen en prioritering vanuit het rijk ten aanzien van stikstof, zal onderzocht worden welke onderdelen wel te realiseren zijn en wat daarvoor de randvoorwaarden zijn. De eerder genoemde dilemma's en scenario's moeten in deze afweging ook betrokken worden. Afhankelijk van de resultaten van dit proces moet ook de rol en inzet van de SOME, en de daarmee samenhangende financieringsbehoefte, bepaald worden.

Ad 12. Stelpost 'uitkomst onderzoek Jeugdzorg'

Het kabinet heeft besloten extra middelen toe te voegen aan het jeugdhulpbudget. In 2019 gaat het om € 420 mln. (waarvan € 20 mln. tijdelijk aan de jeugdautoriteit beschikbaar wordt gesteld) en in 2020 en 2021 om jaarlijks € 300 mln. De extra middelen jeugdzorg voor de jaren 2019 tot en met 2021, die onderdeel uitmaken van de algemene uitkering, worden als structureel dekkingsmiddel aangemerkt. Voor de jaren 2022 en 2023 kan door de gemeente een stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' geraamd worden: per gemeente naar rato van de € 300 mln. (in 2021). Deze stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' kan als structureel opgenomen worden. Voorwaarde is dat de gemeente tevens zelf maatregelen neemt in het kader van de transformatie rondom jeugdzorg en ggz mede gericht op beheersing van de kosten. Gemeenten spelen immers zelf ook een actieve rol in de transformatie en daarmee ook in het kunnen beperken van de uitgaven. De feitelijke situatie 2022 en 2023 zal afhangen van de resultaten van het gemeentelijke beleid en het besluit van het volgende kabinet naar aanleiding van uitkomsten van het onderzoek jeugdzorg. Het Rijk heeft met de VNG afgesproken dat dit onderzoek in het najaar van 2020 is afgerond. Indien het besluit van het nieuwe kabinet niet tijdig verwerkt kan worden in de gemeentebegrotingen 2021 dan geldt deze richtlijn ook voor de begroting 2021 en meerjarenraming 2022 - 2024. Indien er aanleiding toe is kan er voor de begroting 2021 een nieuwe richtlijn geformuleerd worden.

Ad 13. Programma Aanpak Stikstof

Het PAS (Programma Aanpak Stikstof) vormt de basis voor het verlenen van natuurvergunningen voor activiteiten die stikstof uitstoten en daarmee schadelijk kunnen zijn voor natuurgebieden. Het PAS biedt ruimte om de extra stikstofuitstoot vooraf te compenseren met reducerende maatregelen. Middels recente uitspraak van de Raad van State mag het PAS niet langer worden gebruikt als basis voor het verlenen van vergunningen voor activiteiten die belastend kunnen zijn voor natuurgebieden.

Binnen de gemeente is een taskforce aan het werk om impact en gevolgen voor de gemeentelijke projecten in beeld te brengen. Ook de impact en gevolgen voor projecten in uitvoering binnen de

openbare ruimte (wegen, riolering, parken, bruggen etc.) wordt hierin nadrukkelijk betrokken. Dit omdat ook de stikstof uitstoot tijdens de uitvoering van deze projecten in beeld moet worden gebracht op mogelijke gevolgen voor omliggende natuurgebieden. Momenteel worden voor verschillende projecten deze stikstof uitstoot berekeningen uitgevoerd of ingepland. Voor meerdere projecten in uitvoering alsmede projecten in voorbereiding heeft dit invloed op tijd, capaciteit en op onderzoekskosten. De gevolgen in tijd (uitloop projecten), maar ook capacitaire inzet om e.e.a. uit te zoeken en geld zijn nu nog niet aan te geven.

Ad 14. PFAS (Poly- en perfluoralkylstoffen)

De term PFAS staat voor Poly- en perfluoralkylstoffen. Deze stofgroep bestaat uit ruim 6.000 stoffen welke al decennia gebruikt worden in industriële en andere processen en in vele producten. PFAS hebben als negatieve milieueigenschap dat ze persistent, mobiel en nauwelijks biologisch afbreekbaar zijn. Van sommige is al aangetoond dat ze toxisch zijn. PFAS zijn in veel producten toegepast. Daardoor, en door emissies en incidenten, zijn deze stoffen in het milieu terechtgekomen en zitten nu onder andere in de bodem, in bagger en in het oppervlaktewater.

Op 8 juli 2019 heeft de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) het 'Tijdelijk handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie' aangeboden aan de voorzitter van de Tweede Kamer. Vanaf dat moment is er een formeel toetsingskader voor het omgaan met PFAS-houdende grond en baggerspecie. Het definitieve handelingskader wordt op zijn vroegst verwacht medio 2020. In essentie behelst het handelingskader dat afhankelijk van specifieke datums en afkomst/gebruik van de grond- en/of baggerstromen er een aanvullend onderzoek op PFAS vereist is. Het aantal laboratoria welke een dergelijke analyse kunnen doen zijn momenteel zeer beperkt hetgeen zorgt voor lange wachttijden en doorlooptijden. Voorts is het nog onduidelijk wat te doen indien de te verwerken grond/bagger de norm overschrijdt. Op dit moment zijn er namelijk geen verwerkers in Nederland die deze grond kunnen/mogen verwerken. De afvoerkosten hiervan zijn derhalve ook nog niet bekend. Voor meerdere projecten in uitvoering alsmede projecten in voorbereiding heeft dit invloed op tijd, capaciteit en op onderzoekskosten. De gevolgen in tijd (uitloop projecten), maar ook capacitaire inzet om e.e.a. uit te zoeken en geld zijn nu nog niet aan te geven.

4.3.3 Ratio weerstandsvermogen

In deze paragraaf wordt aangegeven of er sprake is van een toereikend weerstandsvermogen. Dit wordt gedaan door een relatie te leggen tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risico-inventarisatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van deze berekening vormt het weerstandsvermogen. Uw raad heeft bij het vaststellen van de hiervoor genoemde kadernota aangegeven te streven naar een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1 (= voldoende). Op basis van de huidige inschattingen kan worden aangegeven dat de ratio weerstandsvermogen in 2020 voldoende is.

In de kadernota weerstandsvermogen is ook aangegeven dat indien de kwalificatie boven "voldoende" stijgt, er financiële ruimte ontstaat. Gelet op de huidige economische omstandigheden wordt het weerstandsvermogen in stand gehouden.

4.3.4 Kengetallen

Als gevolg van artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moeten de volgende kengetallen worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Deze kengetallen maken het de raad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente.

Verloop van de kengetallen	Verlag 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
netto schuldquote	60%	79%	86%	85%	83%	75%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	47%	66%	74%	74%	71%	68%
solvabiliteitsratio	27%	20%	21%	21%	21%	23%
structurele exploitatieruimte	1%	-1%	-2%	-1%	0%	0%
grondexploitatie	2%	2%	2%	2%	2%	2%
belastingcapaciteit	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Deze kengetallen zijn o.a. gebaseerd op onderstaande geprognosticeerde balans:

BALANS <i>bedragen x € 1.000</i>	31-12-2019 <i>begroting 2019</i>	31-12-2020 <i>begroting 2020</i>	31-12-2021 <i>begroting 2021</i>	31-12-2022 <i>begroting 2022</i>	31-12-2023 <i>begroting 2023</i>
Immateriele vaste activa	€ 25.098	€ 24.106	€ 23.113	€ 22.122	€ 21.131
Materiele vaste activa	€ 650.794	€ 650.254	€ 640.764	€ 622.272	€ 606.639
Financiële vaste activa	€ 82.704	€ 80.351	€ 78.778	€ 77.241	€ 45.620
Voorraden	€ 10.095	€ 10.095	€ 10.095	€ 10.095	€ 10.095
Vorderingen	€ 80.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Totaal activa	€848.691	€779.806	€767.750	€746.730	€698.485
Eigen vermogen	€ 178.219	€ 163.507	€ 161.291	€ 157.778	€ 158.179
Resultaat boekjaar	€ 0	€ 38	-€ 3.138	-€ 1.333	€ 833
Voorzieningen	€ 50.721	€ 50.954	€ 53.774	€ 55.284	€ 58.599
Langlopende schulden	€ 420.678	€ 371.966	€ 396.375	€ 372.469	€ 359.443
Kortlopende schulden	€ 199.073	€ 193.341	€ 159.448	€ 162.532	€ 121.431
Totaal passiva	€848.691	€779.806	€767.750	€746.730	€698.485

Onderverdeling voor de beoordeling

Om een beeld te geven hoe de financiële positie van Maastricht zich ontwikkelt, is gebruik gemaakt van een onderverdeling naar drie categorieën. Dit zijn: groen (goed/weinig risico), oranje (voldoende/voorzichtigheid geboden) en rood (onvoldoende/veel risico). In onderstaande tabel de standaard percentages die daarvoor gebruikt worden. Deze percentages zijn gebaseerd op algemene normwaarden (die bijvoorbeeld ook door de Provincie wordt gebruikt bij de publicatie van ranglijsten).

Tabel: Onderverdeling in categorieën met bijbehorende percentages per kengetal

Kengetallen:	Groen (goed/weinig risico)	Oranje (voldoende/ voorzichtigheid geboden)	Rood (onvoldoende/ veel risico)
Netto schuldquote	< 90%	90% t/m 130%	> 130%
Netto schuldquote met correctie	< 90%	90% t/m 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% t/m 50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Grondexploitatie	< 20%	20% t/m 35%	> 35%
Belastingcapaciteit	< 95%	95% t/m 105%	> 105%

Hierna volgt een analyse per kengetal.

Netto schuldquote (schulden minus vorderingen) / baten

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het kengetal bestaat uit 2 ratio's: zowel inclusief als exclusief doorgeleende gelden. Een hoge schuld kan immers veroorzaakt worden doordat afgesloten leningen worden doorgeleend. Ten opzichte van het jaarstukken 2018 zijn de netto schuldquotes gestegen. Dit komt omdat de gemeente meer is gaan investeren vanaf 2019 en daarnaast zal het eigen vermogen dalen. De netto schuldquote ligt echter in het groene spectrum.

Solvabiliteitsratio (eigen vermogen / totaal vermogen)

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen en het bezit van de gemeente is afbetaald. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. Uit de tabel blijkt dat het verwachte solvabiliteitsratio vanaf 2020 is verslechterd t.o.v. verslag 2018. Deze verslechtering wordt vooral veroorzaakt door een daling van het eigen vermogen (reserves) in samenloop met een geraamde stijging van de langlopende schulden. De ratio van 20% is niet zorgwekkend, wel blijft aandacht voor de financiële situatie geboden zodat de gemeente niet onder de grenswaarde van 20% zal komen.

Structurele exploitatieruimte (structurele baten minus structurele lasten) / totale baten

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een positief % betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken (een negatief % niet). Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij de baten en lasten in evenwicht zijn. Op basis van het negatieve kengetal blijkt dat er geen structurele ruimte is om tekorten of extra lasten binnen de huidige begroting op

te vangen. Het rode spectrum in de jaren 2019 t/m 2021 wordt met name veroorzaakt door het inzetten van incidentele dekking voor het begroting saldo. In 2022 is het spectrum weer oranje.

Grondexploitatie

Grondexploitatie kan risicovol zijn als de gemeente veel grond heeft. Het kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. De boekwaarde van grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De boekwaarden van verliesgevende plannen zijn gebaseerd op de actuele marktwaarde en voor verwachte verliezen zijn voorzieningen getroffen. De invloed van de huidige plannen op de exploitatie is daarom zeer gering te weten: 2%.

Belastingcapaciteit

De ruimte die de gemeente heeft om belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder woonlasten wordt verstaan OZB, de rioolheffing en de reinigingsrechten voor een woning met gemiddelde waarde in de gemeente. Deze cijfers worden voortaan bekend gemaakt in de jaarlijkse meicirculaire. Het kengetal wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het jaar daarvoor. Het verloop van de belastingcapaciteit is stabiel en we zitten met € 788 boven het landelijk gemiddelde van € 759 (incl. index).

In overeenstemming met het coalitieakkoord stegen de lokale lasten tot en met het jaar 2019 enkel met de jaarlijkse reguliere indexverhoging (en als gevolg van eventuele dwingende rijksmaatregelen). Het gemeentelijk beleid ten aanzien van de lokale lasten blijft in beginsel ook na 2019 gehandhaafd, zij het dat de tarieven voor afvalstoffenheffing meer stijgen dan gebruikelijk als gevolg van een aantal substantiële kostenstijgingen. Doordat de woonlasten in Maastricht met iets meer stijgen dan de prijsindex en de landelijke lasten gemiddeld stijgen met de prijsindex, zal het kengetal belastingcapaciteit in 2020 en volgende jaren boven de 100% uitkomen.

Algemene conclusie financiële positie

De financiële positie van de gemeente Maastricht kan als “voldoende” worden beoordeeld. Het totaalbeeld van de financiële weerbaar- en wendbaarheid is enigszins veranderd ten opzichte van het jaarstukken 2018. Dit komt vooral door een aantal investeringen die de gemeente Maastricht heeft gepland waardoor de vaste schulden stijgen en het eigen vermogen daalt. Door o.a. het inzetten van incidentele dekking in de begroting wordt de structurele exploitatieruimte negatief. Uit de ratio weerstandsvermogen dat we “voldoende” in staat zijn om financiële tegenvallers op te vangen.

4.4 Financiering

4.4.1 Inleiding

In deze financieringsparagraaf wordt er aandacht geschonken aan het treasurybeleid, de ontwikkeling van de (korte en lange) rente en de rentevisie, de kasgeldlimiet, de renterisiconorm en de verwachte financieringsbehoefte, de ontwikkeling van de leningenportefeuille inclusief de hieraan verbonden risico's, de financiering van de activa en de omslagrente cf. notitie rente binnen het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en tenslotte wordt er aandacht geschonken aan het schatkistbankieren.

4.4.2 Treasurybeleid

Het beleid van de gemeente Maastricht ten aanzien van de treasuryfunctie is vastgelegd in het op 10 april 2018 door het college vastgestelde ‘Treasurystatuut 2018 gemeente Maastricht’. Het statuut behelst het kader voor de uitvoering van de treasuryfunctie. De belangrijkste hoofdlijnen van het statuut, ingegeven door de voorschriften uit hoofde van de wet Financiering Decentrale overheden (FiDO) en aanverwante regelgeving, zijn:

- wettelijk kader;
- beleidsuitgangspunten van de treasury;
- doelstellingen van de treasury;
- taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden;
- risicobeheer;
- beleid ten aanzien van financiering, verstrekken van leningen, uitzetten van middelen, garanties en het gebruik van derivaten.